

V

ELS SIGNES DE CORRECCIÓ TIPOGRÀFICA

Sumari

1. Introducció
2. La correcció d'originals
 - 2.1. Els signes de supressió
 - 2.2. Els signes de canvi
 - 2.3. Els signes d'addició
 - 2.4. Els signes de transposició i trasllat
 - 2.5. Els signes de disposició del text
 - 2.6. Els signes dels tipus de lletra
3. La correcció de proves d'impremta
 - 3.1. Els signes de crida
 - 3.2. Els signes de correcció
 - 3.2.1. Els signes de supressió
 - 3.2.2. Els signes de canvi
 - 3.2.3. Els signes d'addició
 - 3.2.4. Els signes de transposició i trasllat
 - 3.2.5. Els signes de disposició del text
 - 3.2.6. Els signes dels tipus de lletra
4. Bibliografia

MANUAL
LA REDACCIÓN Y EL USO DE TEXTOS
D'ESTIL

1. Introducció

Per a la correcció, tant d'originals com de proves d'impremta, s'utilitzen signes convencionals, això és, signes comuns i comprensibles per a tots els qui intervenen en la confecció d'un llibre; podem dir que són signes internacionals, si bé hi pot haver algunes particularitats locals. Entre els factors que han determinat l'ús d'aquests signes hi ha la necessitat d'economia en l'escriptura i la rapidesa en la percepció de l'error i l'esmena corresponent.

A grans trets, podem distingir dues fases en la correcció, les quals comporten dos sistemes diferents de signes: la correcció d'originals i la correcció de proves d'impremta.¹

En el primer cas, les modificacions es fan dins del text mateix, generalment mecanografiat, ja que es poden anar introduint a mesura que es pica el text. En l'original es corregeixen tots els aspectes del discurs: ortogràfic, morfològic, sintàctic, de varietat dialectal, d'estil, etc. S'hi fan també les indicacions necessàries per preparar (o diagramar) el text per a la composició, tasca que fa usualment un altre tècnic.

En el segon, les modificacions s'indiquen dins del text amb uns *signes de crida* (que indiquen el lloc on cal fer l'esmena), els quals es repeteixen després generalment al marge dret afegint-hi el *signe de correcció* (que indica el tipus de correcció que cal fer) corresponent. D'aquesta manera no s'obliga la persona que introdueix les correccions en el fitxer informàtic a rellegir tot el text per trobar-hi les esmenes.

Cal marcar totes les correccions amb tinta de color (si és possible, vermella) perquè això facilita que siguin percebudes i enteses immediatament. Els dubtes que poguessin quedar en el text, però, s'han d'indicar amb llapis.

2. La correcció d'originals

Si bé podríem classificar els signes de correcció de diverses maneres, en aquest cas ho farem pel significat que tenen. Hem distribuït els signes de correcció en columnes: en la primera incloem cada signe i també altres signes alternatius; en la segona, simulem un original amb les correccions indicades per mitjà del fragment explicatiu, i en la tercera, simulem una galerada amb el mateix text corregit.

2.1. Els signes de supressió

Signe	Original amb la correcció indicada	Galerada correcta
[1] 	Per indicar que cal eliminar un espai, un signe de puntuació, o una lletra, podem fer servir un d'aquests signes.	Per indicar que cal eliminar un espai, un signe de puntuació o una lletra, podem fer servir un d'aquests signes.

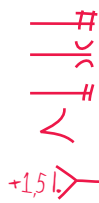
1. Per al procés de confecció d'un llibre, vegeu el capítol II.

Signe	Original amb la correcció indicada	Galerada correcta
[8] -----	Per indicar que no val la correcció que hem introduït, ratllem la correcció feta i sota el fragment en qüestió fem una línia discontinua.	Per indicar que no val la correcció que hem introduït, ratllem la correcció feta i sota el fragment en qüestió fem una línia discontinua.
[9] Ⓚ	Per indicar que no entenem una expressió <u>rodona</u> , la senyalem i al marge escrivim un signe d'interrogació dins d'un cercle.	Per indicar que no entenem una expressió, la senyalem i al marge escrivim un signe d'interrogació dins d'un cercle.

2.3. Els signes d'addició

[10] #	Per indicar que cal afegir un espai entre dos caràcters, fem una línia vertical amb el signe d'addició d'un espai a la part superior.	Per indicar que cal afegir un espai entre dos caràcters, fem una línia vertical amb el signe d'addició d'un espai a la part superior.
[11] ✓ ✓	Per indicar que cal afegir un caràcter, podem utilitzar un d'aquests signes.	Per indicar que cal afegir un caràcter, podem utilitzar un d'aquests signes.
[12]	Per indicar que cal escriure una paraula amb un espaiat més ample, la subratllem amb un puntejat. ²	Per indicar que cal escriure una paraula amb un espaiat més ample, la subratllem amb un puntejat. ²
[13] —) # —) # —) # <	Per indicar que cal afegir una línia en blanc entre dues línies, fem un d'aquests signes a un marge del text. —) # Per a més claredat, es pot escriure als dos marges del text.	Per indicar que cal afegir una línia en blanc entre dues línies, fem un d'aquests signes a un marge del text. Per a més claredat, es pot escriure als dos marges del text.

2. Cal dir que no és gens recomanable utilitzar aquest recurs per remarcar, ja que aquesta és una de les funcions de la cursiva (vegeu, per a les funcions de la cursiva, el capítol IV, § 3.2). D'altra banda, el signe puntejat es pot confondre amb la línia discontinua del signe que elimina una correcció feta.

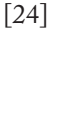
Signe	Original amb la correcció indicada	Galerada correcta
<p>[14]</p> 	<p>Per indicar que cal afegir més d'una línia en blanc entre dues línies, fem un d'aquests signes de separació de línies. ^{2b}</p> <p>Hi afegim, a més, la indicació del nombre de línies necessari amb les abreviatures <i>l.</i> ('línia'), <i>bl.</i> o <i>b.</i> ('blanca').</p>	<p>Per indicar que cal afegir més d'una línia en blanc entre dues línies, fem un d'aquests signes de separació de línies.</p> <p>Hi afegim, a més, la indicació del nombre de línies necessari amb les abreviatures <i>l.</i> ('línia'), <i>bl.</i> o <i>b.</i> ('blanca').</p>

2.4. Els signes de transposició i trasllat

<p>[15]</p> 	<p>Per indicar que cal modificar dues lletres transposades, fem el signe de transposició.</p>	<p>Per indicar que cal modificar dues lletres transposades, fem el signe de transposició.</p>
<p>[16]</p> 	<p>Per indicar que cal modificar més de dues lletres transposades, fem aquest signe i, si és necessari, hi afegim una numeració d'ordre.</p>	<p>Per indicar que cal modificar més de dues lletres transposades, fem aquest signe i, si és necessari, hi afegim una numeració d'ordre.</p>
<p>[17]</p> 	<p>Per indicar que volem traslladar una paraula o un fragment, l'encerquem i amb una fletxa indiquem el lloc on ha d'anar.</p>	<p>Per indicar que volem traslladar una paraula o un fragment, l'encerquem i indiquem amb una fletxa el lloc on ha d'anar.</p>

2.5. Els signes de disposició del text

<p>[18]</p> 	<p>Per indicar que cal fer un punt i seguit allà on hi ha un punt i a part, fem aquest signe.</p> <p>(Si les línies del text són molt amples, el primer signe que hem indicat pot ser-hi carregós. →)</p> <p>← En aquest cas, podem fer també unes fletxes que indiquin el final de l'última ratlla i el principi de l'altra.</p>	<p>Per indicar que cal fer un punt i seguit allà on hi ha un punt i a part, fem aquest signe. Si les línies del text són molt amples, el primer signe que hem indicat pot ser-hi carregós. En aquest cas, podem fer també unes fletxes que indiquin el final de l'última ratlla i el principi de l'altra.</p>
---	---	---

Signe	Original amb la correcció indicada	Galerada correcta
[19]	<p>Per indicar que cal fer un punt i a part allà on hi ha un punt i seguit, fem aquest signe. Si cal, també podem indicar el nombre de línies blanques que cal deixar-hi.</p> 	<p>Per indicar que cal fer un punt i a part allà on hi ha un punt i seguit, fem aquest signe. Si cal, també podem indicar el nombre de línies blanques que cal deixar-hi.</p>
[20]	<p>Per indicar que tota una línia del text o tot un fragment han d'anar centrats horitzontalment, fem el signe de centrar en sentit horitzontal. Si cal, hi posem una clau englobadora.</p> 	<p>Per indicar que tota una línia del text o tot un fragment han d'anar centrats horitzontalment, fem el signe de centrar en sentit horitzontal. Si cal, hi posem una clau englobadora.</p>
[21]	<p>Per indicar que tota una línia del text o tot un fragment han d'anar centrats verticalment, fem el signe de centrar en sentit vertical. Si cal, hi posem una clau englobadora.</p> 	<p>Per indicar que tota una línia del text o tot un fragment han d'anar centrats verticalment, fem el signe de centrar en sentit vertical. Si cal, hi posem una clau englobadora.</p>
[22]	<p>Per indicar que cal sagnar el text per l'esquerra, hi fem el signe corresponent. Podem indicar-hi, si cal, la quantitat de quadratins necessaris: mig quadratí, un quadratí, etcètera.</p> 	<p>Per indicar que cal sagnar el text per l'esquerra, hi fem el signe corresponent. Podem indicar-hi, si cal, la quantitat de quadratins necessaris: mig quadratí, un quadratí, etcètera.</p>
[23]	<p>Per indicar que cal treure un sagnat o una entrada d'un text, hi fem el mateix signe que en el cas anterior, però en sentit invers.³</p> 	<p>Per indicar que cal treure un sagnat o una entrada d'un text, hi fem el mateix signe que en el cas anterior, però en sentit invers.³</p>
[24]	<p>Per indicar que cal fer un sagnat en tot el paràgraf excepte en la primera ratlla, senyalem tot el paràgraf i afegim al costat dins d'un cercle les expressions <u>paràgraf francès</u> o <u>a la francesa</u>.</p> 	<p>Per indicar que cal fer un sagnat en tot el paràgraf excepte en la primera ratlla, senyalem tot el paràgraf i afegim al costat dins d'un cercle l'expressió <i>paràgraf francès</i> o <i>a la francesa</i>.</p>

3. Cal remarcar que els signes (☐, ☐) per incloure i treure un sagnat en un text no són utilitzats sempre de la mateixa manera, sinó que sovint s'utilitzen per indicar aquestes mateixes funcions, però en sentit invers. Per tant, és important no confondre'n els usos.

Signe	Original amb la correcció indicada	Galerada correcta
□ ^{1/2q} □ ^{1q}	Podem indicar-hi, si cal, el nombre de quadratins necessaris.)	Podem indicar-hi, si cal, el nombre de quadratins necessaris.

2.6. Els signes dels tipus de lletra

[25] Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en rodona, ratllem amb petites barres inclinades la línia fina que la subratllava, o bé l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures rod. o rna.

[26] Per indicar que cal escriure una lletra o una expressió en rodona en un text en cursiva, la subratllem amb una línia fina horitzontal, o bé l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures rod. o rna.

[27] Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en cursiva, la subratllem amb una línia fina horitzontal, o bé l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures cva. o curs.

[28] Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en CAIXA BAIXA, l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi l'abreviatura c. b., o bé la senyalem amb tres línies fines paral·leles ratllades amb una línia inclinada. També es pot indicar ratllant amb ~~barres~~ barres inclinades tot el mot, però es pot confondre amb el signe de més espaiat (cf. [60]).

Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en rodona, ratllem amb petites barres inclinades la línia fina que la subratllava, o bé l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures *rod.* o *rna.*

Per indicar que cal escriure una lletra o una expressió en rodona en un text en cursiva, la subratllem amb una línia fina horitzontal, o bé l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures *rod.* o *rna.*

Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en cursiva, la subratllem amb una línia fina horitzontal, o bé l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures *cva.* o *curs.*

Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en caixa baixa, l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi l'abreviatura *c. b.*, o bé la senyalem amb tres línies fines paral·leles ratllades amb una línia inclinada.

També es pot indicar ratllant amb barres inclinades tot el mot, però es pot confondre amb el signe de més espaiat (cf. [60]).

Signe	Original amb la correcció indicada	Galerada correcta
[29] ≡ C. a.	per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>versal</u> o <u>caixa alta</u> , la subratllem amb tres línies fines paral·leles, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <u>c. a.</u> o <u>maj.</u>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSAL o CAIXA ALTA , la subratllem amb tres línies fines paral·leles, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <i>c. a.</i> o <i>maj.</i>
[30] — vers.	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>versaleta</u> , la subratllem amb dues línies fines paral·leles, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi l'abreviatura <u>vers.</u>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSALETA , la subratllem amb dues línies fines paral·leles, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi l'abreviatura <i>vers.</i>
[31] ~~~~~ negr.	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>negreta</u> , la subratllem amb una línia ondulada, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi l'abreviatura <u>negr.</u>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en negreta , la subratllem amb una línia ondulada, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi l'abreviatura <i>negr.</i>
[32] ~~~~~ ~~~~~ negr. curs.	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>negreta cursiva</u> , la subratllem amb una línia ondulada i a sota una línia horitzontal (o a l'inrevés), o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <u>negr. cva.</u> o <u>negr. curs.</u>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en negreta cursiva , la subratllem amb una línia ondulada i a sota una línia horitzontal (o a l'inrevés), o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <i>negr. cva.</i> o <i>negr. curs.</i>
[33] ≡≡≡ C. a. cva.	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>versal cursiva</u> , la subratllem amb quatre línies fines paral·leles, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <u>c. a. cva.</u> , <u>c. a. curs.</u> , <u>maj. cva.</u> o <u>maj. curs.</u>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSAL CURSIVA , la subratllem amb quatre línies fines paral·leles, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <i>c. a. cva.</i> , <i>c. a. curs.</i> , <i>maj. cva.</i> o <i>maj. curs.</i>

Signe	Original amb la correcció indicada	Galerada correcta
[34] 	<p>Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>versal negreta</u>, la subratllem amb tres línies fines paral·leles i a sota una línia ondulada, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <u>c. a. negr.</u> o <u>maj. negr.</u></p> <p>També hi ha qui fa servir una <u>doble línia ondulada</u> amb aquesta finalitat.</p>	<p>Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSAL NEGRETA, la subratllem amb tres línies fines paral·leles i a sota una línia ondulada, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <i>c. a. negr.</i> o <i>maj. negr.</i></p> <p>També hi ha qui fa servir una DOBLE LÍNIA ONDULADA amb aquesta finalitat.</p>
[35] 	<p>Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>versaleta cursiva</u>, l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <u>vers. cva.</u> o <u>vers. curs.</u></p>	<p>Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSALETA CURSIVA, l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <i>vers. cva.</i> o <i>vers. curs.</i></p>
[36] 	<p>Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>versaleta negreta</u>, la subratllem amb dues línies fines paral·leles i a sota una línia ondulada, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi l'abreviatura <u>vers. negr.</u></p>	<p>Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSALETA NEGRETA, la subratllem amb dues línies fines paral·leles i a sota una línia ondulada, o bé l'encercllem i al marge repetim el cercle incloent-hi l'abreviatura <i>vers. negr.</i></p>
[37] 	<p>Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>versaleta negreta cursiva</u>, l'encercllem i repetim el cercle al marge incloent-hi les abreviatures <u>vers. negr. cva.</u> o <u>vers. negr. curs.</u></p>	<p>Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSALETA NEGRETA CURSIVA, l'encercllem i repetim el cercle al marge incloent-hi les abreviatures <i>vers. negr. cva.</i> o <i>vers. negr. curs.</i></p>
[38] 	<p>Per indicar que cal compondre una expressió amb les <u>inicials dels mots significatius en majúscula</u>, l'encercllem i repetim al marge el cercle incloent-hi les abreviatures <u>a. i b.</u> o <u>c. a. i b.</u></p>	<p>Per indicar que cal compondre una expressió amb les Inicials dels Mots Significatius en Majúscula, l'encercllem i repetim al marge el cercle incloent-hi les abreviatures <i>a. i b.</i> o <i>c. a. i b.</i></p>

Signe	Original amb la correcció indicada	Galerada correcta
[39]	<p>Per marcar diversos tipus de lletra en un títol o en un fragment molt curt, només cal indicar el tipus de lletra principal al començament i després els altres tipus en la lletra o expressió corresponents. Tanmateix, el canvi de paràgraf es pot interpretar malament (com a final d'aquell tipus, p. ex.).</p> <p> Ex.: La <u>versaleta</u> en els textos</p>	<p>Per marcar diversos tipus de lletra en un títol o en un fragment molt curt, només cal indicar el tipus de lletra principal al començament i després els altres tipus en la lletra o expressió corresponents. Tanmateix, el canvi de paràgraf es pot interpretar malament (com a final d'aquell tipus, p. ex.).</p> <p>Ex.: <i>La VERSALETA en els textos</i></p>

3. La correcció de proves d'impremta

Les proves d'impremta són compostes amb la tipografia corresponent, i en principi ja han d'incloure totes les correccions i indicacions tipogràfiques introduïdes en els originals.

A grans trets, podem dir que hi ha dos sistemes de composició: la composició mecànica linotípica i la composició mecànica en fred o fotocomposició. Cadascun dels dos sistemes té característiques diferents, que comporten l'aparició d'uns errors o uns altres.

Actualment, el sistema més utilitzat és el de la fotocomposició, amb la qual cosa molts errors del primer sistema ja no apareixen en el segon: és el cas del *cap de mort* o *lletra invertida*, per indicar un tipus de què no es disposa en aquell moment; la supressió de tota una línia; etcètera.

En la correcció de proves d'impremta, com ja hem indicat abans, s'utilitzen signes de crida i signes de correcció.

3.1. Els signes de crida

Indiquen la situació de l'error dins del text; s'escriuen dins del text mateix i es repeteixen al marge. La primera llista recull els signes de crida més usuals que són utilitzats per marcar un sol caràcter, i la segona, els que serveixen per marcar-ne més d'un.

Signes que inclouen un sol caràcter:

Signes que inclouen més d'un caràcter:

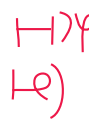

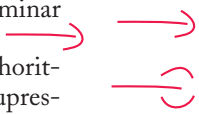

3.2. Els signes de correcció

Indiquen el tipus de modificació que s'ha de fer en un text. Com en l'apartat referent als signes de correcció en els originals, n'hem fet una classificació a partir del significat que tenen. Els signes de correcció es posen al costat del signe de crida que hem repetit al marge. És preferible fer totes les correccions al mateix marge. En la primera columna hi ha el fragment explicatiu amb la correcció introduïda i repetida al marge; en la segona, el mateix text ja corregit.

Tanmateix, hi ha uns quants signes de correcció que constitueixen ells mateixos també el signe de crida, amb la qual cosa s'estalvien signes: φ \wedge \vee $\#$ \downarrow \cup \updownarrow

3.2.1. Els signes de supressió

	<i>Galerada primera amb la correcció indicada</i>	<i>Signe al marge</i>	<i>Galerada segona correcta</i>
[40]	Per indicar que cal eliminar un espai, podem fer servir un d'aquests signes.	\cup \downarrow \updownarrow	Per indicar que cal eliminar un espai, podem fer servir un d'aquests signes.
[41]	Per indicar que cal eliminar una lletra, la ratllem amb un signe de crida, que repetim al marge, i hi afegim el signe deleàtur. Si el que s'ha d'eliminar és en un dels marges, es pot fer servir un signe combinat.	φ $\downarrow\varphi$	Per indicar que cal eliminar una lletra, la ratllem amb un signe de crida, que repetim al marge, i hi afegim el signe deleàtur. Si el que s'ha d'eliminar és en un dels marges, es pot fer servir un signe combinat.
[42]	Per indicar que cal eliminar un signe de puntuació, el ratllem amb aquest signe de crida, que repetim al marge, però hi podem afegir el signe deleàtur.	\vee \downarrow \wedge φ	Per indicar que cal eliminar un signe de puntuació, el ratllem amb aquest signe de crida, que repetim al marge, però hi podem afegir el signe deleàtur.
[43]	Per indicar que cal eliminar un signe diacrític o un accent, ratllem la lletra corresponent amb una crida, que repetim al marge, i escrivim de nou la lletra amb el signe o l'accent ratllats, o bé la lletra tota sola.	\tilde{e} \tilde{e}	Per indicar que cal eliminar un signe diacrític o un accent, ratllem la lletra corresponent amb una crida, que repetim al marge, i escrivim de nou la lletra amb el signe o l'accent ratllats, o bé la lletra tota sola.
[44]	Per indicar que cal eliminar tot un mot o una expressió, el senyalem amb un signe de crida, que repetim al marge, i afegim al costat el signe deleàtur.	\sqcup φ \sqcup φ	Per indicar que cal eliminar tot un mot o una expressió, el senyalem amb un signe de crida, que repetim al marge, i afegim al costat el signe deleàtur.

	<i>Galerada primera amb la correcció indicada</i>	<i>Signe al marge</i>	<i>Galerada segona correcta</i>
[45]	Per indicar que cal eliminar Per indicar que cal eliminar una línia de text sencera, la ratllem tota i afegim el signe deleàtur al costat, o bé repetim el signe de crida al marge i afegim al costat el signe deleàtur.		Per indicar que cal eliminar una línia de text sencera, la ratllem tota i afegim el signe deleàtur al costat, o bé repetim el signe de crida al marge i afegim al costat el signe deleàtur.
[46]	Per indicar que cal eliminar tota una línia de text sencera, la ratllem tota i afegim al marge el signe deleàtur. Si, a més, cal ajuntar la línia superior amb la inferior, hi afegim el signe corresponent.		Per indicar que cal eliminar tota una línia de text sencera, la ratllem tota i afegim al marge el signe deleàtur. Si, a més, cal ajuntar la línia superior amb la inferior, hi afegim el signe corresponent.
[47]	Per indicar que cal eliminar l'espaiat d'una <u>paraula</u> , l'encerquem tota, i al marge del text repetim el cercle i hi afegim el signe de supressió d'espai. ⁴		Per indicar que cal eliminar l'espaiat d'una paraula, l'encerquem tota, i al marge del text repetim el cercle i hi afegim el signe de supressió d'espai. ⁴
[48]	Per indicar que cal eliminar una línia en blanc, fem horitzontalment el signe de supressió d'espai, que, per a més claredat, es pot repetir al marge.		Per indicar que cal eliminar una línia en blanc, fem horitzontalment el signe de supressió d'espai, que, per a més claredat, es pot repetir al marge.
[49]	Per indicar que cal eliminar els espais excessius que generalment la fotocomposició dóna a la ela geminada (L:l), podem fer un d'aquests signes: L:l		Per indicar que cal eliminar els espais excessius que generalment la fotocomposició dóna a la ela geminada (ll), podem fer un d'aquests signes: ll.
[50]	Per indicar que cal fer un punt i seguit allà on s'ha posat un punt i a part, fem aquest signe, que repetim al marge. Si les línies del text són molt		Per indicar que cal fer un punt i seguit allà on s'ha posat un punt i a part, fem aquest signe, que repetim al marge. Si les línies del text són molt am-

4. Tal com hem dit a la nota 2, no és gens recomanable utilitzar el recurs de l'espaiat per remarcar, ja que aquesta és una de les funcions de la cursiva (vegeu, per a les funcions de la cursiva, el capítol iv, § 3.2). D'altra banda, el signe puntejat es pot confondre amb la línia discontinua del signe que elimina una correcció feta.

<i>Galerada primera amb la correcció indicada</i>	<i>Signe al marge</i>	<i>Galerada segona correcta</i>
<p>amples, el primer signe que hem indicat pot ser-hi carregós. → </p> <p>← En aquest cas, podem fer també unes fletxes que indiquin el final de l'última ratlla i el principi de l'altra.</p>	<p>→ </p> <p>← </p>	<p>ples, el primer signe que hem indicat pot ser-hi carregós. En aquest cas, podem fer també unes fletxes que indiquin el final de l'última ratlla i el principi de l'altra.</p>
<p>3.2.2. Els signes de canvi</p>		
<p>[51] Per indicar que cal canviar una lletra per una altra, la ratllem amb un signe de crida, que repetim al marge, i escrivim al costat la lletra corresponent.</p>	<p>7a</p>	<p>Per indicar que cal canviar una lletra per una altra, la ratllem amb un signe de crida, que repetim al marge, i escrivim al costat la lletra corresponent.</p>
<p>[52] Per indicar que no val la correcció que hem fet, ratllem la correcció introduïda al marge i fem una línia discontinua sota el fragment en qüestió i repetim aquesta línia al marge.</p>	<p>///</p>	<p>Per indicar que no val la correcció que hem fet, ratllem la correcció introduïda al marge i fem una línia discontinua sota el fragment en qüestió i repetim aquesta línia al marge.</p>
<p>[53] Per indicar que no entenem una expressió rodona, la senyallem i al marge escrivim un signe d'interrogació dins d'un cercle.</p>	<p>?</p>	<p>Per indicar que no entenem una expressió, la senyallem i al marge escrivim un signe d'interrogació dins d'un cercle.</p>
<p>3.2.3. Els signes d'addició</p>		
<p>[54] Per indicar que cal afegir una lletra o un altre caràcter, ratllem el caràcter anterior o posterior amb un signe de crida, que repetim al marge, reescrivim el caràcter i hi afegim la lletra o el caràcter omesos.⁵</p>	<p>Lle</p> <p>^</p>	<p>Per indicar que cal afegir una lletra o un altre caràcter, ratllem el caràcter anterior o posterior amb un signe de crida, que repetim al marge, reescrivim el caràcter i hi afegim la lletra o el caràcter omesos.⁵</p>
<p>[55] Per indicar que cal afegir un espai entre dos caràcters, ratllem el caràcter anterior o posterior amb un signe, que repetim</p>	<p>Je#</p> <p># T#</p>	<p>Per indicar que cal afegir un espai entre dos caràcters, ratllem el caràcter anterior o posterior amb un signe, que repetim</p>

5. No és recomanable utilitzar la *i* grega (*y*) invertida (*Δ*) com a signe per a les esmenes de puntuació perquè no es marca amb claredat el lloc on cal escriure el nou caràcter ni allò que cal esborrar. D'altra banda, en el cas que coincidissin en una mateixa ratlla dues esmenes de puntuació, caldria fer-hi també un altre signe per distingir-les.

	Galerada primera amb la correcció indicada	Signe al marge	Galerada segona correcta
	al marge, i hi escrivim de nou el caràcter amb el signe d'addició d'un espai.		al marge, i hi escrivim de nou el caràcter amb el signe d'addició d'un espai.
[56]	Per indicar que cal afegir tot un mot, en l'espai intermedi generalment es fa aquest mateix signe, que es repeteix al marge, i hi afegim el mot oblidat.	#sencer	Per indicar que cal afegir tot un mot sencer, en l'espai intermedi generalment es fa aquest mateix signe, que es repeteix al marge, i hi afegim el mot oblidat.
[57]	Si l'oblit és de tot un fragment, escrivim l'expressió <i>v. l'orig.</i> ('vegeu l'original').	v. l'orig.	Si l'oblit és de tot un fragment, es marca de la mateixa manera, però al costat del signe de crida escrivim l'expressió <i>v. l'orig.</i> ('vegeu l'original').
[58]	Si l'expressió omesa es troba o a final de ratlla, podem ratllar el caràcter anterior amb un signe de crida, que repetim al marge, reescrivim el caràcter i hi afegim el text omès. Podem incloure-hi també el signe d'alineament.	a principi	Si l'expressió omesa es troba a principi o a final de ratlla, podem ratllar el caràcter anterior amb un signe de crida, que repetim al marge, reescrivim el caràcter i hi afegim el text omès. Podem incloure-hi també el signe d'alineament.
[59]	Si cal afegir un caràcter superindexat o subindexat, fem un signe de crida sobre el caràcter corresponent, que repetim al marge i reescrivim el caràcter amb una fletxa indicativa: n_2, n_3 .	↑ ² ↓ ₃	Si cal afegir un caràcter superindexat o subindexat, fem un signe de crida sobre el caràcter corresponent, que repetim al marge i reescrivim el caràcter amb una fletxa indicativa: n^2, n_3 .
[60]	Per indicar que cal escriure una paraula ⁶ amb un espaiat més ample, la subratllem amb un puntejat. obriu una mica	Per indicar que cal escriure una p a r a u l a ⁶ amb un espaiat més ample, la subratllem a m b un puntejat.
[61]	Per indicar que cal afegir una línia en blanc entre dues línies, fem aquest signe a un marge del text i el podem repetir al marge mateix si sembla necessari.	— — —	Per indicar que cal afegir una línia en blanc entre dues línies, fem aquest signe a un marge del text i el podem repetir al marge mateix si sembla necessari.

6. Com ja hem dit a la nota 2, no és recomanable utilitzar aquest recurs per remarcar, ja que aquesta és una de les funcions de la cursiva (vegeu, per a les funcions de la cursiva, el capítol IV, § 3.2). D'altra banda, el signe puntejat es pot confondre amb la línia discontinua del signe que elimina una correcció feta.

	<i>Galerada primera amb la correcció indicada</i>	<i>Signe al marge</i>	<i>Galerada segona correcta</i>
[62]	Per indicar que cal afegir més d'una línia en blanc entre dues línies, fem el signe de separació de línies i hi afegim, si cal, la indicació del nombre de línies necessari amb les abreviatures <i>l.</i> ('línia'), <i>bl.</i> o <i>b.</i> ('blanca').		Per indicar que cal afegir més d'una línia en blanc entre dues línies, fem el signe de separació de línies i hi afegim, si cal, la indicació del nombre de línies necessari amb les abreviatures <i>l.</i> ('línia'), <i>bl.</i> o <i>b.</i> ('blanca').
3.2.4. Els signes de transposició i trasllat			
[63]	Per indicar que cal modificar dues lletres o mots transposats, els senyalem amb el signe de transposició, que repetim al marge.		Per indicar que cal modificar dues lletres o mots transposats, els senyalem amb el signe de transposició, que repetim al marge.
[64]	Per indicar que cal modificar més de dues lletres o mots transposats, els senyalem amb el signe de transposició, que repetim al marge i, si és necessari, hi afegim una numeració d'ordre.		Per indicar que cal modificar més de dues lletres o mots transposats, els senyalem amb el signe de transposició, que repetim al marge i, si és necessari, hi afegim una numeració d'ordre.
[65]	Per indicar que volem traslladar una paraula o un fragment, encercllem l'expressió corresponent, indiquem amb una fletxa el lloc on ha d'anar i ho repetim tot al marge.		Per indicar que volem traslladar una paraula o un fragment, encercllem l'expressió corresponent, indiquem el lloc on ha d'anar amb una fletxa i ho repetim tot al marge.
[66]	Per indicar que hi ha dues qualsevol d'aquests dos signes, <u>línies transposades, podem fer</u> que repetim al marge. El primer s'utilitza en línies no gaire		Per indicar que hi ha dues línies transposades, podem fer qualsevol d'aquests dos signes, que repetim al marge. El primer s'utilitza en línies no gaire llargues.
[67]	Per indicar que hi ha més senyalem el fragment amb una de dues línies transposades, afegim la numeració d'ordre ratlla vertical al marge i hi corresponent.		Per indicar que hi ha més de dues línies transposades, senyalem el fragment amb una ratlla vertical al marge i hi afegim la numeració d'ordre corresponent.

*Galerada primera
amb la correcció indicada*

*Signe
al marge*

Galerada segona correcta

3.2.5. Els signes de disposició del text

<p>[68]</p>	<p style="text-align: center;">↑</p> <p>Per indicar que cal apujar el text, fem una fletxa que indiqui la distància adequada. S'hi pot afegir, a més, la referència mètrica concreta.⁷</p>	<p style="text-align: center;">↑ 4mm</p>	<p>Per indicar que cal apujar el text, fem una fletxa que indiqui la distància adequada. S'hi pot afegir, a més, la referència mètrica concreta.⁷</p>
<p>[69]</p>	<p>Per indicar que cal abaixar el text, fem una fletxa que indiqui la distància adequada. S'hi pot afegir, a més, la referència mètrica concreta.⁷</p> <p style="text-align: center;">↓ 4mm</p>		<p>Per indicar que cal abaixar el text, fem una fletxa que indiqui la distància adequada. S'hi pot afegir, a més, la referència mètrica concreta.⁷</p>
<p>[70]</p>	<p>Per indicar que tota una línia del text o tot un fragment han d'anar centrats verticalment, senyalem el fragment, fem el signe de centrar en sentit vertical i repetim al marge.</p>	<p style="text-align: center;">⏏</p>	<p>Per indicar que tota una línia del text o tot un fragment han d'anar centrats verticalment, senyalem el fragment, fem el signe de centrar en sentit vertical i repetim al marge.</p>
<p>[71]</p>	<p>Per indicar que tota una línia del text o tot un fragment han d'anar centrats horitzontalment, senyalem el fragment, fem el signe de centrar en sentit horitzontal i el repetim al marge.</p>	<p style="text-align: center;">⏏</p>	<p>Per indicar que tota una línia del text o tot un fragment han d'anar centrats horitzontalment, senyalem el fragment, fem el signe de centrar en sentit horitzontal i el repetim al marge.</p>
<p>[72]</p>	<p>Per indicar que cal alinear el text per la dreta, fem al marge dret del text dues línies paral·leles.</p>	<p style="text-align: center;"> </p>	<p>Per indicar que cal alinear el text per la dreta, fem al marge dret del text dues línies paral·leles.</p>
<p>[73]</p>	<p>Per indicar que cal alinear el text per l'esquerra, fem al marge esquerre del text dues línies paral·leles.</p>	<p style="text-align: center;"> </p>	<p>Per indicar que cal alinear el text per l'esquerra, fem al marge esquerre del text dues línies paral·leles.</p>

7. Aquestes distàncies es poden indicar també amb el sistema mètric tipogràfic; és a dir, amb cíceros o amb piques.

	Galerada primera amb la correcció indicada	Signe al marge	Galerada segona correcta
[74]	Per indicar que cal alinear una línia mal interlineada, cosa que és freqüent en els muntatges, se senyala el fragment amb dues línies paral·leles, que repetim al marge.		Per indicar que cal alinear una línia mal interlineada, cosa que és freqüent en els muntatges, se senyala el fragment amb dues línies paral·leles, que repetim al marge.
[75]	Per indicar que cal sagnar el text per l'esquerra, fem el signe corresponent, que repetim al marge, i hi indiquem, si cal, la quantitat de quadratins necessaris: mig quadratí, un quadratí, etcètera.	 	Per indicar que cal sagnar el text per l'esquerra, fem el signe corresponent, que repetim al marge, i hi indiquem, si cal, la quantitat de quadratins necessaris: mig quadratí, un quadratí, etcètera.
[76]	Per indicar que cal treure la sagnia d'un text, fem el mateix signe que en el cas anterior, però en sentit invers, o bé aquest altre, i el repetim al marge.	 	Per indicar que cal treure la sagnia d'un text, fem el mateix signe que en el cas anterior, però en sentit invers, o bé aquest altre, i el repetim al marge.
[77]	Per indicar que cal sagnar tot un paràgraf llevat de la primera ratlla (<i>paràgraf francès</i> o <i>a la francesa</i>), fem el mateix signe i indiquem la quantitat de quadratins necessaris, o bé escrivim al marge del paràgraf dins d'un cercle l'expressió <i>paràgraf francès</i> .	 	Per indicar que cal sagnar tot un paràgraf llevat de la primera ratlla (<i>paràgraf francès</i> o <i>a la francesa</i>), fem el mateix signe i indiquem la quantitat de quadratins necessaris, o bé escrivim al marge del paràgraf dins d'un cercle l'expressió <i>paràgraf francès</i> .
[78]	Per indicar que tot un fragment comença o acaba dues o més línies amb la mateixa paraula o també amb una síl·laba idèntica, o bé que apareixen en el mateix espai interior, se senyala amb un quadre, que repetim al marge. ⁸		Per indicar que tot un fragment comença o acaba dues o més línies amb la mateixa paraula o també amb una síl·laba idèntica, o bé que apareixen en el mateix espai interior, se senyala amb un quadre, que repetim al marge. ⁸

8. Perquè puguem considerar que hi ha repetició, han de coincidir perfectament tots els caràcters que hi ha des del marge esquerre de la caixa de text fins al primer blanc intern de la línia, o des de l'últim blanc intern fins al marge dret.

	<i>Galerada primera amb la correcció indicada</i>	<i>Signe al marge</i>	<i>Galerada segona correcta</i>
[79]	Per indicar que en un fragment quatre o més línies comencen/acaben amb el mateix signe de puntuació, se senyala amb un rectangle o una clau al marge dret que inclogui tots aquests finals.		Per indicar que en un fragment quatre o més línies comencen/acaben amb el mateix signe de puntuació, se senyala amb un rectangle o una clau al marge dret que inclogui tots aquests finals.
[80]	Per indicar que hi ha paraules amb errors de partició, fem un d'aquests dos signes, que repetim al marge.		Per indicar que hi ha paraules amb errors de partició, fem un d'aquests dos signes, que repetim al marge.
[81]	Per indicar que cal fer un recorregut de text, perquè hi ha errors de partició de paraules o d'espai entre paraules, fem aquest signe, que repetim al marge.		Per indicar que cal fer un recorregut de text, perquè hi ha errors de partició de paraules o d'espai entre paraules, fem aquest signe, que repetim al marge.
[82]	Per indicar que cal corregir l'interlineat d'un paràgraf, el senyalem amb una ratlla vertical i al costat escrivim dins d'un cercle la paraula <i>interlineat</i> .		Per indicar que cal corregir l'interlineat d'un paràgraf, el senyalem amb una ratlla vertical i al costat escrivim dins d'un cercle la paraula <i>interlineat</i> .
[83]	Per indicar que hi ha un espai excessiu entre paraules, amb la qual cosa es veuen carrers entre les línies, es fa aquest signe, que repetim al marge.		Per indicar que hi ha un espai excessiu entre paraules, amb la qual cosa es veuen carrers entre les línies, es fa aquest signe, que repetim al marge.

3.2.6. Els signes dels tipus de lletra

[84]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en rodona, l'encercllem o bé la subratllem amb una línia fina i al marge repetim el cercle o la línia incloent-hi l'abreviatura <i>rod.</i> o <i>rna.</i> Per evitar confusions, és preferible fer servir el cercle.		Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en rodona, l'encercllem o bé la subratllem amb una línia fina i al marge repetim el cercle o la línia incloent-hi l'abreviatura <i>rod.</i> o <i>rna.</i> Per evitar confusions, és preferible fer servir el cercle.
------	---	---	---

	Galerada primera amb la correcció indicada	Signe al marge	Galerada segona correcta
[85]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>cursiva</u> , la subratllem amb una línia fina horitzontal, que repetim al marge, hi afegim l'abreviatura <i>cva.</i> o <i> curs.</i> , o bé la marquem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi les abreviatures <i>cva.</i> o <i> curs.</i>	<u>curs.</u> <u>cva.</u>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <i>cursiva</i> , la subratllem amb una línia fina horitzontal, que repetim al marge, hi afegim l'abreviatura <i>cva.</i> o <i> curs.</i> , o bé la marquem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi les abreviatures <i>cva.</i> o <i> curs.</i>
[86]	Per indicar que cal compondre una lletra en <u>versal</u> o <u>caixa alta</u> , la senyalem amb un signe de crida, que repetim al marge, i repetim la lletra subratllada amb tres línies fines paral·leles, o bé la marquem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi les abreviatures <i>c. a.</i> o <i> maj.</i>	↑ P <u><u>c. a.</u></u> <u>maj.</u>	Per indicar que cal compondre una lletra en VERSAL o CAIXA ALTA , la senyalem amb un signe de crida, que repetim al marge, i repetim la lletra subratllada amb tres línies fines paral·leles, o bé la marquem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi les abreviatures <i>c. a.</i> o <i> maj.</i>
[87]	Per indicar que cal compondre una lletra en <u>CAIXA BAI-XA</u> , la senyalem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi les abreviatures <i>c. b.</i> o <i> min.</i> Si és una <u>\$</u> sola lletra, s'acostuma a senyalar amb tres línies fines paral·leles ratllades amb una línia inclinada.	<u>c. b.</u> <u>min.</u> ↓ ↗	Per indicar que cal compondre una lletra en caixa baixa, la senyalem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi les abreviatures <i>c. b.</i> o <i> min.</i> Si és una sola lletra, s'acostuma a senyalar amb tres línies fines paral·leles ratllades amb una línia inclinada.
[88]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>versaleta</u> , la senyalem amb dues línies fines paral·leles o un cercle, que repetim al marge incloent-hi l'abreviatura <i>vers.</i>	<u>vers.</u> <u>vers.</u>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSALETA , la senyalem amb dues línies fines paral·leles o un cercle, que repetim al marge incloent-hi l'abreviatura <i>vers.</i>
[89]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en <u>negreta</u> , la senyalem amb una línia ondulada o amb un cercle, que repetim al marge incloent-hi l'abreviatura <i>negr.</i>	<u>negr.</u> <u>negr.</u>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en negreta , la senyalem amb una línia ondulada o amb un cercle, que repetim al marge incloent-hi l'abreviatura <i>negr.</i>

	Galerada primera amb la correcció indicada	Signe al marge	Galerada segona correcta
[90]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en negreta cursiva , la senyalem amb una línia ondulada i sota una línia recta horitzontal o amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi les abreviatures <i>negr. cva.</i> o <i>negr. curs.</i>	<i>negr. cva.</i> <u>~~~~~</u> <i>negr.</i> <i>curs.</i>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en negreta cursiva , la senyalem amb una línia ondulada i sota una línia recta horitzontal o amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi les abreviatures <i>negr. cva.</i> o <i>negr. curs.</i>
[91]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en versal cursiva , la senyalem amb quatre línies fines paral·leles o amb un cercle, que repetim al marge incloent-hi les abreviatures <i>c. a. cva.</i> , <i>maj. cva.</i> , <i>maj. curs.</i> o <i>c. a. curs.</i>	<i>c. a. cva.</i> <u>=====</u> <i>c. a.</i> <i>curs.</i>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSAL CURSIVA , la senyalem amb quatre línies fines paral·leles o amb un cercle, que repetim al marge incloent-hi les abreviatures <i>c. a. cva.</i> , <i>maj. cva.</i> , <i>maj. curs.</i> o <i>c. a. curs.</i>
[92]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en versal negreta , la senyalem amb tres línies fines paral·leles i a sota una línia ondulada o bé amb un cercle, que repetim al marge incloent-hi les abreviatures <i>c. a. negr.</i> o <i>maj. negr.</i>	<i>c. a. cva.</i> <u>=====</u> <i>c. a.</i> <i>negr.</i>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSAL NEGRETA , la senyalem amb tres línies fines paral·leles i a sota una línia ondulada o bé amb un cercle, que repetim al marge incloent-hi les abreviatures <i>c. a. negr.</i> o <i>maj. negr.</i>
[93]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en versaleta cursiva , l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <i>vers. cva.</i> o <i>vers. curs.</i>	<i>vers.</i> <i>cva.</i>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSALETA CURSIVA , l'encerquem i al marge repetim el cercle incloent-hi les abreviatures <i>vers. cva.</i> o <i>vers. curs.</i>
[94]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en versaleta negreta , la senyalem amb dues línies fines paral·leles i a sota una línia ondulada o bé amb un cercle, que repetim al marge incloent-hi l'abreviatura <i>vers. negr.</i>	<i>vers. negr.</i> <u>=====</u> <i>vers.</i> <i>negr.</i>	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSALETA NEGRETA , la senyalem amb dues línies fines paral·leles i a sota una línia ondulada o bé amb un cercle, que repetim al marge incloent-hi l'abreviatura <i>vers. negr.</i>

	Galerada primera amb la correcció indicada	Signe al marge	Galerada segona correcta
[95]	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en versaleta negra cursiva , l'encercllem i repetim el cercle al marge, incloent-hi les abreviatures <i>vers. negr. cva.</i> o <i>vers. negr. curs.</i>	vers. negr. cva.	Per indicar que cal compondre una lletra o una expressió en VERSALETA NEGRETA CURSIVA , l'encercllem i repetim el cercle al marge, incloent-hi les abreviatures <i>vers. negr. cva.</i> o <i>vers. negr. curs.</i>
[96]	Per indicar que cal compondre en majúscula una lletra o bé les inicials dels mots significatius d'una expressió , l'encercllem i repetim el cercle al marge incloent-hi les abreviatures <i>a. i b.</i> o <i>c. a. i b.</i>	a. i b. c. a. i b.	Per indicar que cal compondre en Majúscula una Lletra o Bé les Inicials dels Mots Significatius d'una Expressió , l'encercllem i repetim el cercle al marge incloent-hi les abreviatures <i>a. i b.</i> o <i>c. a. i b.</i>
[97]	Per indicar que cal canviar la família de tipus de lletra dins d'un fragment, el senyalem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi l'expressió <i>família!</i> , o bé amb el nom de la família corresponent.	família! A Caslon	Per indicar que cal canviar la família de tipus de lletra dins d'un fragment, el senyalem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi l'expressió <i>família!</i> , o bé amb el nom de la família corresponent.
[98]	Per indicar que cal canviar el COS de la lletra dins d'un fragment, el senyalem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi l'expressió <i>cos!</i> , o bé amb la indicació exacta del cos corresponent.	cos! cos 10	Per indicar que cal canviar el cos de la lletra dins d'un fragment, el senyalem amb un cercle, que repetim al marge, incloent-hi l'expressió <i>cos!</i> , o bé amb la indicació exacta del cos corresponent.

4. Bibliografia

- Abrégé du Code typographique à l'usage de la presse.* París: [s. n.], 1989.
- Code typographique: Choix de règles à l'usage des auteurs et professionnels du livre.* 6a ed. París: Fédération CGC de la Communication, 1989.
- Correspondance et rédaction administratives.* París: Colton, 1980.
- INSTITUTO NACIONAL DE RACIONALIZACIÓN Y NORMALIZACIÓN. *Signos de corrección de imprenta. UNE 54-051-74.* Madrid: IRANOR, 1974.
- MARTÍN, Euniciano. *Cómo se hace un libro: Proceso de realización gráfica.* Barcelona: Don Bosco, 1983.
- MARTÍNEZ DE SOUSA, José. *Diccionario de tipografía y del libro.* 2a ed. Madrid: Paraninfo, 1981.
- OLIVA, Mireia; MESTRES, Josep M. *Els signes convencionals de correcció.* [Barcelona], [abril 1990]. [Treball inèdit]
- Style Manual.* Washington: US Government Printing Office, 1973.

Bibliografia consultada especialment amb vista a la tercera edició del MANUAL D'ESTIL

- BAINES, Phil; HASLAM, Andrew. *Tipografía: Función, forma y diseño*. Naucalpan; Barcelona: Gustavo Gili, 2002.
- BROWN, Alex. *Autoedición: Textos y tipografía en la era de la edición electrónica*. Madrid: ACK Publish, 1991.
- The Chicago manual of style*. 14a ed. Chicago; Londres: The University Chicago Press, 1993.
- «Corrección de pruebas». A: *Tratado general de tipografía* [en línia]. [Barcelona:] Escuelas Profesionales de los Salesianos de Sarrià, 1959 [1950?]. <<http://www.unostiposduros.com/paginas/tra011.html>> [Consulta: 28 juliol 2005].
- DREYFUS, John; RICHAUDEAU, François [dir.]. *Diccionario de la edición y de las artes gráficas*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez: Pirámide, 1990.
- Guide du typographe: Règles et grammaire typographiques pour la préparation, la saisie et la correction des textes*. Lausana: Groupe de Lausanne de l'Association Suisse des Typographes, 2000.
- MARTÍN, José Luis; MAS, Montse. *Manual de tipografía: Del plomo a la era digital*. València: Campgràfic, 2001.
- MARTÍNEZ DE SOUSA, José. *Diccionario de tipografía y del libro*. 3a ed. Madrid: Paraninfo, 1992.
- *Manual de edición y autoedición*. Madrid: Pirámide, 1994.
- *Diccionario de edición, tipografía y artes gráficas*. Gijón: Trea, 2001.
- *Diccionario de bibliología y ciencias afines*. 3a ed., molt augm. Gijón: Trea, 2004.
- PUJOL, Josep M.; SOLÀ, Joan. *Ortotipografía: Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic*. 2a ed. Barcelona: Columna, 1995.

MANUAL
LA REDACCIÓN Y EL USO DE TEXTOS
D'ESTIL